

UN SIMPLE  
MENYSPREU TAMBÉ  
DESHUMANITZA

David Bueno i  
Torrens

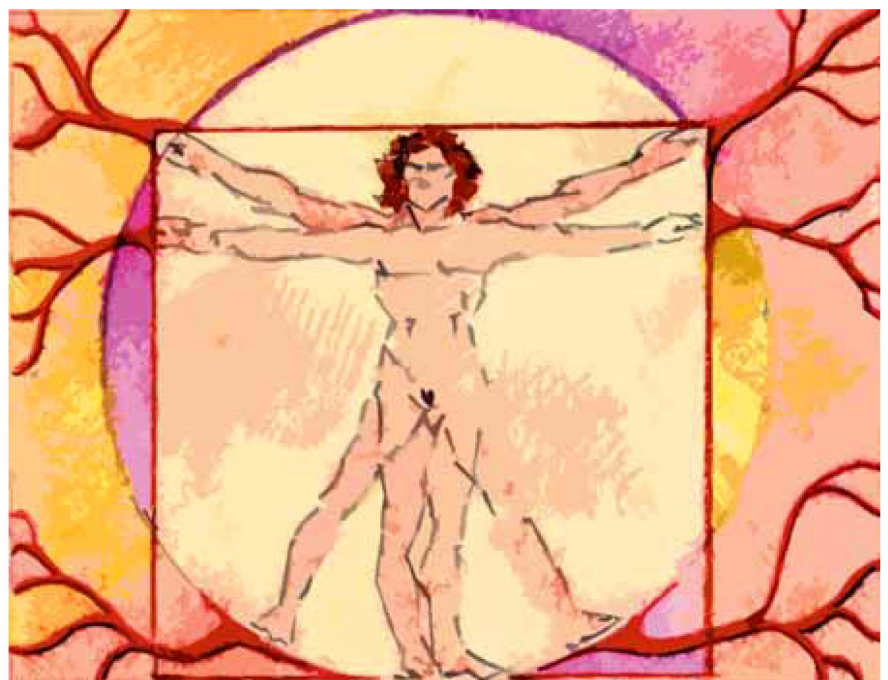


Professor i investigador  
de genètica de la UB i  
divulgador de la ciència

# Efectes de la deshumanització subtil

**N**o és fàcil entendre la violència a gran escala –com en les guerres i el terrorisme–, o la que es produeix en situacions en què hi ha una evident desigualtat entre els implicats –com la violència de gènere, pel que fa a la força física; el racisme, pel nombre de persones, o la que exerceixen determinats *lobbies* sobre sectors de la població, pel seu poder econòmic i d'influència sobre les estructures polítiques–, sense considerar l'existència de processos mentals de deshumanització. Dins el nostre cervell la deshumanització s'activa de manera molt fàcil en contextos grupals en què hi ha situacions de guany o pèrdua, i pot prendre dues formes diferents: l'anomenada animalística, que fa que les víctimes es percebin com a infrahumanes (en el sentit que hom considera que tenen menys drets), i la mecanística, que fa que es percebin pràcticament com a objectes, la qual cosa evita que s'empatitzi amb el seu dolor. Fins fa poc es pensava que les rutes neurals implicades s'activaven sobretot en contextos de gran violència, però un treball publicat a *Frontiers in Human Neuroscience* assenyalava que, de manera subtil, és present en moltes de les nostres relacions diàries, en contextos socialment acceptats i fins i tot considerats positius. Però malgrat això les conseqüències acumulatives poden tenir un gran impacte personal i social.

**UNA DE LES SITUACIONS** que assenyalen com a deshumanitzadora –també a nivell de l'activitat neural– és el tracte que alguns polítics tenen envers els d'altres partits o cap a les persones compromeses amb qüestions socials, econòmiques o polítiques oposades a les que ells defensen, tant a través del llenguatge que empren, amb qualificatius vexatoris, com també de les actituds, per exemple de menyspreu o ignorància. Tanmateix, molt sovint es percep com a part del joc i el llenguatge polític, com un fet gairebé intranscendent. El mateix es podria aplicar en molts altres camps i aspectes, professionals, familiars, socials, etc. Un simple



JOAN OLLER

## Les grans deshumanitzacions també neixen del nostre dia a dia, d'aquestes aparentment petites però mentalment importants deshumanitzacions

menyspreu o una actitud condescendent cap a un company, la parella, els fills, els alumnes, els professors, etc., esperem el mateix deshumanitzador, no només des del punt de vista ètic sinó també des del punt de vista d'activació de xarxes neurals.

**AQUESTA ACTIVITAT NEURAL**, a més, es produeix tant en la persona que deshumanitza com també en la que en rep les conseqüències, i fins i tot en els observa-

dors "passius". D'una banda, fa que incrementi el rebuig social preconscient cap a les víctimes, la qual cosa comporta que augmenti la probabilitat que siguin agredides i que disminueixi la justa protecció social que se'ls hauria d'atorgar. L'assetjament s'ha trobat durant molt de temps dins aquesta categoria, i encara hi ha qui ho percep així. En el cervell de les víctimes, aquesta deshumanització subtil provoca canvis neurohormonals que fan que se sentin desmoralitzades, degradades i socialment excloses, la qual cosa fa que disminueixi la seva autoestima, autonomia i capacitat de decisió –i en conseqüència les fa més fàcils de manipular–. I en els perpetradors, s'ha vist que els pot generar sentiments de culpabilitat, els quals sovint els empenyen a continuar amb les seves actituds deshumanitzadores envers els altres per justificar-se. Les grans deshumanitzacions també neixen del nostre dia a dia, d'aquestes aparentment petites però mentalment importants deshumanitzacions amb clars efectes personals i socials.